

CUPRINS

CAPITOLUL I

Introducere în studiul dreptului penal

SECȚIUNEA I

Dreptul penal ca ramură a sistemului de drept românesc	1
§1. Evoluția istorică a dreptului penal român	1
§2. Definiția, obiectul și sarcinile dreptului penal	2
2.1. Definiția dreptului penal.....	2
2.2. Obiectul dreptului penal.....	3
2.3. Sarcinile dreptului penal	5
§3. Scopul dreptului penal	5
§4. Caracteristicile dreptului penal	6
§5. Necesitatea dreptului penal	8
§6. Legăturile dreptului penal cu alte ramuri de drept.....	10
6.1. Legătura dreptului penal cu dreptul constituțional	10
6.2. Legătura dreptului penal cu dreptul procesual penal	10
6.3. Legătura dreptului penal cu dreptul execuțional penal (cu subramura sa, drept penitenciar)	10
6.4. Legătura dreptului penal cu dreptul civil.....	11
6.5. Legătura dreptului penal cu dreptul familiei	11
6.6. Legătura dreptului penal cu dreptul muncii și cu dreptul administrativ	11
§7. Raportul dintre dreptul penal și morală	11
SECȚIUNEA A II-A	
Știința dreptului penal	12
§1. Definiția, obiectul și sarcinile științei dreptului penal	12
1.1. Definiția științei dreptului penal	12
1.2. Obiectul științei dreptului penal	13
1.3. Sarcinile științei dreptului penal.....	13
§2. Delimitarea științei dreptului penal de știința politică penală.....	14
§3. Legătura dintre știința dreptului penal și alte științe penale ori criminale	15
SECȚIUNEA A III-A	
Dreptul de a pedepsi și fundamentul acestui drept.	
Aspecte istorico-filozofice	16
§1. Are societatea dreptul de a pedepsi?	16
§2. Sisteme admise în trecut și în prezent care fundamentează dreptul de a pedepsi	17
§3. Doctrinile apărării sociale	22
§4. Evoluția și perspectiva pedepselor în dreptul penal contemporan.....	23

SECȚIUNEA A IV-A

Principiile de bază specifice dreptului penal	25
§1. Discuții privind existența sau inexistența unor principii fundamentale ale dreptului penal	25
§2. Principiile de bază specifice dreptului penal	27
2.1. Principiul legalității incriminării, a pedepselor, a măsurilor educative și de siguranță.....	27
2.2. Principiul răspunderii penale subiective	28
2.3. Principiul răspunderii penale obiective	28
2.4. Principiul personalității răspunderii penale și a pedepsei	29
2.5. Principiul că infracțiunea este unicul temei al răspunderii penale	29
2.6. Principiul dublei esențe a pedepsei: măsură de constrângere și mijloc de reeducare	30
2.7. Principiul individualizării judiciare a sancțiunii.....	30
2.8. Principiul sancționării diferențiate a infractorilor minori față de infractorii majori	31

SECȚIUNEA A V-A

Izvoarele dreptului penal	32
§1. Noțiunea de izvor de drept	32
§2. Izvoarele dreptului penal	32
§3. Discuții în legătură cu izvoarele dreptului penal	35

SECȚIUNEA A VI-A

Raportul juridic penal	36
§1. Noțiunea raportului juridic penal.....	36
§2. Elementele raportului juridic penal	39
2.1. Subiectele raportului juridic penal	39
2.1.1. Subiectele raportului juridic penal de conformare.....	39
2.1.2. Subiectele raportului juridic penal de conflict.....	40
2.2. Conținutul raportului juridic penal	40
2.2.1. Conținutul raportului juridic penal de conformare	41
2.2.2. Conținutul raportului juridic penal de conflict	41
2.3. Obiectul raportului juridic penal.....	41
2.3.1. Obiectul raportului juridic penal de conformare	41
2.3.2. Obiectul raportului juridic penal de conflict	42
§3. Nașterea, modificarea și stingerea raportului juridic penal	42
3.1. Nașterea, modificarea și stingerea raportului juridic penal de conformare	42
3.2. Nașterea, modificarea și stingerea raportului juridic penal de conflict	43
§4. Raportul juridic penal și răspunderea penală	45
§5. Raportul juridic penal de conflict și raportul juridic procesual penal	46
§6. Faptele penale.....	47
6.1. Faptul juridic penal	47
6.2. Faptele juridice constitutive de raport juridic penal	47
6.3. Faptele juridice modificatoare ale raportului juridic penal	47
6.4. Fapte juridice penale care sting raportul juridic penal.....	48
6.4.1. Fapte extinctive generale	48
6.4.2. Fapte extinctive speciale.....	49

SECȚIUNEA A VII-A

Răspunderea penală internațională	50
§1. Responsabilitatea internațională a statelor	50
§2. Răspunderea penală internațională	51
§3. Curtea Penală Internațională.....	53

SECȚIUNEA A VIII-A

Integrarea României în Uniunea Europeană și efectele ei în planul dreptului penal român	55
§1. Observații preliminare	55
§2. Scurtă privire asupra principalelor instituții comunitare cu implicații asupra dreptului penal european.....	56
§3. Izvoarele dreptului penal european	57
§4. Concluzii	58

CAPITOLUL II**Legea penală și limitele ei de aplicare****SECȚIUNEA I**

Generalități despre legea penală	60
§1. Noțiunea de lege penală	60
§2. Categoriile de legi penale.....	60
§3. Principiile aplicării legii penale.....	63

SECȚIUNEA A II-A

Structura și conținutul legii penale	64
§1. Legea penală generală și structura ei	64
1.1. Sistematizarea părții generale a Codului penal	64
1.2. Sistematizarea părții speciale a Codului penal	65
§2. Conținutul normativ al legii penale și clasificarea normelor juridice penale	66
2.1. Conținutul normativ al legii penale	66
2.2. Clasificarea normelor juridice penale	67
§3. Structura normei penale de incriminare	70

SECȚIUNEA A III-A

Interpretarea și aplicarea legii penale	70
§1. Interpretarea și problemele interpretării legii penale	71
§2. Formele interpretării	71
§3. Metode de interpretare	73
§4. Felurile interpretării după rezultat.....	75
§5. Limitele interpretării	76
§6. Tendințe actuale și perspectiva interpretării legii penale	77
§7. Aplicarea legii penale	78

SECȚIUNEA A IV-A

Aplicarea legii penale în spațiu	79
Subsecțiunea I. Teritorialitatea legii penale	79
§1. Principiul teritorialității legii penale	79
1.1. Conceptul și rațiunea principiului	79
1.2. Teritoriul țării ca noțiune juridică	80
1.3. Faptele penale în raport cu teritoriul	82

1.4. Cazuri speciale de aplicare a criteriului ubicuității	83
Subsecțiunea a II-a. Aplicarea legii penale române unor infrațiuni săvârșite în străinătate	85
§1. Principiul personalității legii penale	85
§2. Principiul realității legii penale	87
§3. Principiul universalității legii penale.....	90
§4. Caracterul subsidiar al principiilor realității și universalității	91
Subsecțiunea a III-a. Excepții de la aplicarea legii penale române în spațiu. Imunități de jurisdicție	92
§1. Reglementarea și fundamentarea imunităților de jurisdicție	92
§2. Imunitatea diplomatică	93
2.1. Imunitatea parlamentară	94
2.2. Imunitatea prezidențială	95
§3. Aplicarea legii penale în cazul infracțiunilor săvârșite la bordul navelor sau aeronavelor străine destinate scopurilor comerciale, care se află pe teritoriul României.....	95
§4. Aplicarea legii penale în cazul infracțiunilor săvârșite la bordul navelor sau aeronavelor militare ori guvernamentale	96
§5. Aplicarea legii penale în cazul infracțiunilor săvârșite de personalul armatelor străine staționate ori aflate în trecere pe teritoriul României.....	96
Subsecțiunea a IV-a. Extradarea infractorilor și condamnaților	96
§1. Noțiunea și caracterizarea extradării.....	97
§2. Fundamentul și izvoarele extradării.....	97
§3. Reglementarea și principiile extradării	98
§4. Condițiile de acordare sau solicitare a extradării	99
4.1. Persoane ce pot fi extradate din România	99
4.2. Persoane exceptate de la extradare	99
4.3. Extradarea cetățenilor români. Condiții de extradare.....	100
4.4. Motive obligatorii de refuz al extradării.....	100
4.5. Motive opționale de refuz al extradării	101
§5. Condițiile de fond ale extradării	101
5.1. Condiții cu privire la faptă	101
5.2. Condiții cu privire la pedeapsă	102
5.3. Condiții privitoare la competență.....	102
5.4. Condiții privitoare la procedură	103
§6. Condițiile de formă ale extradării.....	103
6.1. Procedura extradării din România.....	104
6.2. Procedura extradării active.....	105
6.2.1. Obligația de a solicita extradarea.....	105
6.2.2. Procedura obișnuită de solicitare a extradării	106
6.2.3. Procedura de urgență pentru solicitarea extradării	107
§7. Extradarea și drepturile omului.....	108
SECȚIUNEA A V-A	
Aplicarea legii penale în timp	109
Subsecțiunea 1. Principiul activității legii penale	109
§1. Intrarea și ieșirea din vigoare a legii penale	109
1.1. Intrarea în vigoare a legii penale	109

1.2. Leșirea din vigoare a legii penale.....	110
§2. Principiul aplicării legii penale active	111
2.1. Conținutul și temeiul principiului aplicării legii penale active.....	111
§3. Concursul de legi penale (active)	112
Subsecțiunea a II-a. Extraactivitatea legii penale	113
§1. Principiul neretroactivității legii penale	113
§2. Principiul retroactivității legii penale	114
§3. Situații tranzitorii	115
§4. Principiul aplicării legii penale mai favorabile în ipoteza faptelor penale nedefinitiv judecate.....	115
§5. Principiul aplicării legii penale mai favorabile în ipoteza faptelor penale definitiv judecate	118
Subsecțiunea a III-a. Cazuri speciale de extraactivitate a legii penale ...	122
§1. Legi penale retroactive	122
§2. Legi penale ultraactive	123

CAPITOLUL III

Infracțiunea și trăsăturile ei esențiale

SECȚIUNEA I

Infracțiunea	125
§1. Aspecte generale ale infracțiunii	125
1.1. Aspectul material	125
1.2. Aspectul social	126
1.3. Aspectul juridic	126
§2. Conceptul de infracțiune în știința dreptului penal	126
§3. Definiția generală a infracțiunii	127

SECȚIUNEA A II-A

Trăsăturile esențiale ale infracțiunii	129
§1. Observații în legătură cu trăsăturile esențiale ale infracțiunii.....	129
§2. Infracțiunea faptă prevăzută de legea penală	131
§3. Infracțiunea faptă care prezintă pericol social.....	132
3.1. Justificarea acestei trăsături esențiale a infracțiunii.....	132
3.2. Pericolul social al faptei în înțelesul legii penale (art. 18 C. pen.) ...	133
3.3. Fapta care nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni (art. 18 ¹ C. pen.)	134
3.3.1. Criteriile în baza cărora organele judiciare pot aprecia dacă o faptă săvârșită nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni	135
3.3.2. Consecințele reținerii săvârșirii unei fapte care nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni.....	137
§4. Infracțiunea, faptă săvârșită cu vinovăție	138
4.1. Despre vinovăție.....	138
4.2. Formele vinovăției	141
4.2.1. Intenția și modalitățile ei.....	141
4.2.2. Culpă și modalitățile ei	145
4.2.3. Intenția depășită (praeterintenția)	150
4.3. Vinovăția, trăsătură esențială a infracțiunii și elementul subiectiv ...	152

SECȚIUNEA A III-A

Conținutul infracțiunii	154
§1. Generalități despre conținutul infracțiunii	154
§2. Structura conținutului infracțiunii	156
2.1. Clasificarea condițiilor prevăzute de legiuitor în structura conținutului infracțiunii	158
§3. Clasificarea conținuturilor de infracțiune	160

SECȚIUNEA A IV-A

Analiza structurii conținutului infracțiunii	162
Subsecțiunea I. Factorii preexistenți ai infracțiunii	163
§1. Obiectul infracțiunii și categoriile lui	163
1.1. Obiectul juridic	163
1.2. Categoriile ale obiectului juridic	163
1.3. Obiectul material	165
§2. Subiecții infracțiunii	166
2.1. Subiecți de drept penal și subiecți ai infracțiunii	166
2.2. Persoana fizică, subiect activ al infracțiunii	167
2.2.1. Condițiile generale ce trebuie îndeplinite de o persoană fizică pentru a fi subiect activ al unei infracțiuni	167
2.2.2. Condiții speciale pentru existența subiectului activ al infracțiunii	169
2.2.3. Categoriile de subiecți activi ai infracțiunii – persoane fizice	170
2.3. Persoana juridică – subiect activ al unei infracțiuni	171
2.4. Subiectul pasiv al infracțiunii	172
2.4.1. Categoriile de subiecți pasivi ai infracțiunii	172
§3. Timpul și locul săvârșirii infracțiunii	174
3.1. Timpul săvârșirii infracțiunii	174
3.2. Locul săvârșirii infracțiunii	175
Subsecțiunea a II-a. Latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii	175
§1. Latura obiectivă a infracțiunii	175
1.1. Elementul material al laturii obiective a infracțiunii	176
1.2. Urmarea imediată	179
1.3. Raportul de cauzalitate	181
1.4. Teoria cauzei adecvate	183
1.5. Teoria cauzei eficiente	184
1.6. Teoria cauzei preponderente	184
1.7. Teoria cauzei proxime	184
1.8. Teoria echivalenței condițiilor	186
1.9. Teoria condiției necesare	188
§2. Latura subiectivă a infracțiunii	188
Subsecțiunea a III-a. Clasificarea infracțiunilor	191
§1. Clasificarea infracțiunilor după obiectul social juridic și după subiect	191
1.1. Clasificarea infracțiunilor după obiectul social-juridic	191
1.2. Clasificarea infracțiunilor după subiect	193
1.2.1. Clasificarea în raport cu subiectul activ	193
1.2.2. Clasificarea în raport cu subiectul pasiv (victima)	193

§2. Clasificarea infracțiunilor după latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii	194
2.1. Clasificarea infracțiunilor după latura obiectivă.....	194
2.2. Clasificarea infracțiunilor după latura subiectivă.....	195
§3. Alte clasificări.....	196
SECȚIUNEA A V-A	
Formele infracțiunii intenționate după fazele de desfășurare	198
<i>Subsecțiunea I. Fazele de desfășurare ale infracțiunii intenționate</i>	198
§1. Aspecte generale.....	198
§2. Perioadele infracțiunii intenționate	199
1.1. Perioada internă	199
1.2. Perioada externă sau de executare	200
<i>Subsecțiunea a II-a. Formele infracțiunii intenționate și caracterizarea acestora</i>	201
§1. Generalități privind formele infracțiunii după fazele de desfășurare a activității infracționale	201
§2. Actele preparatorii	202
2.1. Noțiunea actelor preparatorii sau de pregătire.....	202
2.2. Incriminarea actelor pregătitoare	203
2.3. Regimul actelor pregătitoare în dreptul penal român.....	204
§3. Tentativa.....	205
3.1. Noțiunea tentativei.....	205
3.2. Condițiile tentativei	206
3.3. Condițiile preexistente ale tentativei.....	207
3.4. Conținutul constitutiv al tentativei.....	208
3.4.1. Latura obiectivă a tentativei	208
3.4.2. Latura subiectivă a tentativei	213
3.5. Limitele tentativei.....	215
3.6. Modalitățile tentativei.....	216
3.6.1. Tentativa întreruptă (neterminată sau imperfectă).....	216
3.6.2. Tentativa fără efect (terminată sau perfectă)	217
3.6.3. Tentativa proprie	217
3.6.4. Tentativa improprie	218
3.7. Tentativa în cazul infracțiunii complexe și praeterintenționate.....	221
3.7.1. Tentativa în cazul infracțiunii complexe	221
3.7.2. Tentativa în cazul infracțiunii complexe praeterintenționate	222
3.8. Fapte penale ce nu pot avea tentativă	222
3.9. Incriminarea tentativei	224
3.10. Pedepsirea tentativei.....	225
§4. Infracțiunea fapt consumat	226
§5. Infracțiunea fapt epuizat	227
<i>Subsecțiunea a III-a. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului, cauze de nepedepsire a tentativei</i>	228
§1. Desistarea	228
§2. Împiedicarea producerii rezultatului.....	231
§3. Pedepsirea actelor de executare calificate	232

CAPITOLUL IV Unitatea de infracțiune

SECȚIUNEA I

Unitatea naturală de infracțiune și formele ei	234
§1. Noțiunea de unitate de infracțiune.....	234
§2. Unitatea naturală de infracțiune și formele ei.....	235
2.1. Noțiune și caracterizare.....	235
§3. Infracțiunea simplă.....	237
§4. Infracțiunea continuă.....	242
§5. Infracțiunea deviată.....	245
5.1. Concept și caracterizare.....	245

SECȚIUNEA A II-A

Unitatea legală de infracțiune și formele ei	247
§1. Considerații generale despre unitatea legală de infracțiune.....	247
§2. Infracțiunea continuată.....	248
2.1. Concept și caracterizare.....	248
2.2. Condiții necesare a fi îndeplinite pentru existența infracțiunii continuate.....	248
2.3. Efectele juridice ale infracțiunii continuate.....	255
2.4. Stabilirea datei când se consideră săvârșită infracțiunea continuată.....	256
2.5. Infracțiuni care nu pot fi săvârșite în formă continuată.....	257
2.6. Pedepșa în cazul infracțiunilor continuate.....	258
§3. Infracțiunea complexă.....	260
3.1. Noțiunea și caracterizarea infracțiunii complexe.....	260
3.2. Structura infracțiunii complexe.....	263
3.3. Efectele juridice ale infracțiunii complexe.....	265
3.4. Pedepșa pentru infracțiunea complexă.....	265
3.5. Complexitatea naturală.....	266
§4. Infracțiunea progresivă.....	266
§5. Infracțiunea de obicei.....	269

CAPITOLUL V Pluralitatea de infracțiuni

SECȚIUNEA I

Considerații generale despre pluralitatea de infracțiuni	272
§1. Conceptul și caracterizarea pluralității de infracțiuni.....	272
§2. Formele pluralității de infracțiuni.....	273

SECȚIUNEA A II-A

Concursul de infracțiuni	274
§1. Noțiunea și caracterizarea concursului de infracțiuni.....	274
1.1. Noțiunea concursului de infracțiuni.....	274
1.2. Condițiile generale de existență ale concursului de infracțiuni.....	275
§2. Modalitățile concursului de infracțiuni.....	277
2.1. Concursul real de infracțiuni.....	277
2.2. Concursul ideal sau formal de infracțiuni.....	279

2.3. Natura juridică a concursului de infracțiuni	281
§3. Sisteme cunoscute de stabilire și aplicare a pedepsei pentru concursul de infracțiuni.....	282
§4. Aplicarea pedepsei principale în caz de concurs de infracțiuni săvârșit de o persoană fizică	283
§5. Pedepsa complementară și măsurile de siguranță aplicabile persoanei fizice în caz de concurs de infracțiuni.....	286
§6. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente săvârșite de persoana fizică	287
§7. Pedepsa în cazul concursului de infracțiuni săvârșite de o persoană juridică	289
7.1. Aplicarea pedepsei principale în caz de concurs de infracțiuni săvârșit de o persoană juridică [art. 40 ¹ alin. (1) C. pen.]	289
7.2. Pedepsa pentru concursul de infracțiuni săvârșite de persoana juridică în cazuri speciale	290
7.3. Pedepsele complementare aplicabile persoanei juridice în caz de concurs de infracțiuni.....	291
SECȚIUNEA A III-A	
Recidiva	291
Subsecțiunea I. Aspecte generale privind recidiva în cazul persoanei fizice	291
§1. Conceptul și caracterizarea recidivei.....	291
§2. Structura recidivei.....	293
2.1. Condițiile primului termen al recidivei.....	294
2.2. Condițiile celui de-al doilea termen al recidivei	294
Subsecțiunea a II-a. Modalitățile recidivei în legislația penală	296
§1. Observații generale	296
§2. Recidiva postcondamnatore [art. 37 alin. (1) lit. a) C. pen.].....	297
1.1. Condițiile recidivei mari postcondamnatorei.....	297
1.1.1. Condiții cu privire la primul termen.....	297
1.1.2. Condiții cu privire la cel de-al doilea termen al recidivei	299
§3. Recidiva postexecutorie [art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen.]	300
3.1. Condițiile de existență ale recidivei mari postexecutorii.....	300
3.1.1. Condiții cu privire la primul termen.....	300
3.1.2. Condiții cu privire la cel de-al doilea termen al recidivei mari postexecutorii	302
§4. Mica recidivă [art. 37 alin. (1) lit. c) C. pen.].....	302
4.1. Mica recidivă postcondamnatore.....	302
4.1.1. Condiții privind primul termen al micii recidive postcondamnatorei.....	302
4.1.2. Condiții privind cel de-al doilea termen al micii recidive postcondamnatorei	303
4.2. Mica recidivă postexecutorie	303
4.2.1. Condiții privind primul termen al recidivei mici postexecutorie	303
4.2.2. Condiții privind cel de-al doilea termen al micii recidive postexecutorii.....	304
§5. Recidiva internațională	304

Subsecțiunea a III-a. Pedeapsa în caz de recidivă pentru persoana fizică	305
§1. Aspecte generale.....	305
§2. Pedeapsa în cazul recidivei postcondamnatorii	306
2.1. Modul de stabilire a pedepsei principale	306
2.1.1. Ipoteza în care în compunerea primului termen al recidivei intră o singură infracțiune.....	306
2.1.2. Ipoteza în care condamnatul săvârșește infracțiunea de evadare	307
2.1.3. Ipoteza în care în compunerea primului termen al recidivei intră două sau mai multe infracțiuni concurente	309
2.1.4. Ipoteza în care cel de-al doilea termen al recidivei postcondamnatorii este alcătuit dintr-un concurs de infracțiuni	309
2.1.5. Excepții de la regula aplicării pedepsei în caz de recidivă postcondamnatorie	310
2.2. Modul de aplicarea pedepselor complementare în cazul recidivei postcondamnatorii.....	311
2.3. Modul de aplicare a măsurilor de siguranță în cazul recidivei postcondamnatorii.....	312
§3. Pedeapsa în cazul recidivei postexecutorii	312
3.1. Modul de stabilire a pedepsei principale	312
3.2. Pedepsele complementare și măsurile de siguranță în cazul recidivei postexecutorie	315
§4. Pedeapsa în cazul micii recidive	315
4.1. Pedeapsa principală în cazul micii recidive postcondamnatorii.....	315
4.2. Pedeapsa principală în cazul micii recidive postexecutorii	317
§5. Descoperirea ulterioară a stării de recidivă	317
Subsecțiunea a IV-a. Recidiva în cazul persoanei juridice	318
§1. Cazurile în care există recidivă pentru persoana juridică.....	318
§2. Pedeapsa în cazul recidivei persoanei juridice	318
§3. Descoperirea ulterioară a stării de recidivă în cazul persoanei juridice	319
Subsecțiunea a V-a. Pluralitatea intermediară de infracțiuni	319
§1. Noțiunea și caracterizarea pluralității intermediare de infracțiuni.....	319
§2. Aplicarea pedepsei în cazul pluralității intermediare de infracțiuni	320

CAPITOLUL VI

Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei

SECȚIUNEA I

Generalități despre cauzele care înlătură caracterul penal al faptei	321
§1. Noțiunea de cauze care înlătură caracterul penal al unei fapte	321
§2. Clasificarea cauzelor care înlătură caracterul penal al faptei	322
2.1. După criteriul trăsăturilor esențiale ale infracțiunii	322
2.2. După sfera de aplicare a cauzelor	322
2.3. După criteriul caracterului cauzelor care înlătură caracterul penal al faptei, acestea pot fi reale și personale.....	322

SECȚIUNEA A II-A**Lipsa prevederii faptei în legea penală**323

§1. Noțiune și cadru.....323

§2. Efecte juridice323

SECȚIUNEA A III-A**Lipsa pericolului social al faptei prevăzute de legea penală**324

§1. Lipsa pericolului social în situații speciale324

SECȚIUNEA A IV-A**Fapta prevăzută de legea penală care nu prezintă pericolul social****al unei infracțiuni**325

§1. Lipsa pericolului social al faptei prevăzute de legea penală325

§2. Instituția faptei prevăzute de legea penală care nu prezintă
pericolul social al unei infracțiuni327§3. Condițiile în care o faptă prevăzută de legea penală nu
prezintă pericolul social al unei infracțiuni3283.1. Condițiile de existență a faptei care nu prezintă pericolul
social al unei infracțiuni328

3.2. Criteriile de stabilire în concret a gradului de pericol social329

§4. Răspunderea pentru fapta prevăzută de legea penală care
nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni330**SECȚIUNEA A V-A****Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei prin****înlăturarea vinovăției**.....331

§1. Legitima apărare.....332

1.1. Noțiune și caracterizare.....332

1.2. Condițiile legitimei apărări în ipoteza prevăzută de
art. 44 alin. (2) Cod penal3321.3. Condițiile legitimei apărări în ipoteza prevăzută
de art. 44 alin. (2¹) Cod penal337

1.4. Legitima apărare în ipoteza prevăzută de art. 44 alin. (3) C. pen....338

1.5. Efectele juridice ale legitimei apărări.....342

1.6. Legitima apărare și Convenția europeană a drepturilor omului342

§2. Starea de necesitate.....344

2.1. Noțiune și caracterizare.....344

2.2. Condițiile stării de necesitate345

2.3. Efectele juridice ale stării de necesitate348

§3. Constrângerea fizică și constrângerea morală.....348

§ 4. Cazul fortuit352

4.1. Noțiune și caracterizare.....352

4.2. Condițiile de existență a cazului fortuit.....353

4.3. Efectele juridice ale cazului fortuit353

§5. Iresponsabilitatea354

5.1. Noțiune și caracterizare.....354

5.2. Condițiile stării de ireponsabilitate354

5.3. Starea de ireponsabilitate și măsurile de siguranță prevăzute
în art. 113 și 114 Cod penal357

5.4. Efectele juridice ale stării de ireponsabilitate358

§ 6. Beția358

6.1. Noțiune și caracterizare.....	358
6.2. Condițiile beției accidentale sau fortuite care înlătură caracterul penal al faptei	360
6.3. Beția voluntară completă, circumstanță judiciară bivalentă.	361
6.4. Efectele juridice ale stării de beție.....	362
§7. Minoritatea făptuitorului	363
7.1 Noțiune și caracterizare.....	363
7.2. Condițiile stării de minoritate	364
§ 8. Eroarea de fapt.....	366
8.1. Noțiune și caracterizare.....	366
8.2. Felurile erorii de fapt.....	367
8.3. Condițiile erorii de fapt.....	368
8.4. Eroarea de fapt în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă.....	369
8.5. Efectele erorii de fapt	370
8.6. Eroarea de drept	371

CAPITOLUL VII

Săvârșirea infracțiunii de către mai multe persoane

SECȚIUNEA I

Considerații generale privind săvârșirea infracțiunii de către mai multe persoane

.....	373
§1. Caracterizarea pluralității de infractori.....	373
1.1. Generalități	373
1.2. Temeiul legal al tragerii la răspundere penală a participanților la săvârșirea unei infracțiuni.....	374
§2. Formele pluralității de infractori	375
2.1. Pluralitatea naturală	375
2.2. Pluralitatea constituită	376
2.3. Pluralitatea ocazională sau participația penală.....	377

SECȚIUNEA A II-A

Participația penală

§1. Noțiunea de participație penală și condițiile acesteia.....	377
§2. Concepția care stă la baza reglementării în Codul penal, a instituției participației penale	380
§3. Felurile participației penale.....	381

SECȚIUNEA A III-A

Participația penală propriu-zisă

§1. Noțiune și caracterizare.....	383
§2. Formele participației penale propriu-zise	385
Subsecțiunea I. Participanții	386
§1. Autorul (coautorii)	386
1.1. Concept și caracterizare.....	386
1.2. Fapte care nu sunt susceptibile a fi comise în coautorat	391
§2. Instigatorul.....	392
2.1. Concept și caracterizare.....	392
2.2. Condițiile instigării.....	394
2.3. Instigarea neurmată de executare.....	397

2.4. Instigarea la mărturie mincinoasă si încercarea de a determina mărturia mincinoasă	400
§3. Complicele	401
3.1. Concept și caracterizare.....	401
3.2. Condițiile complicității	402
3.3. Modalitățile complicității.....	404
3.4. Complicitatea în cazul infracțiunilor continuate	406
3.5. Legătura de cauzalitate în materia complicității	408
Subsecțiunea a II-a. Participația improprie.....	409
§1. Conceptul de participație improprie și caracterizarea acesteia.....	409
§2. Participația improprie în dreptul penal.....	410
§3. Necesitatea reglementării participației impropriei în Codul penal	411
§4. Modalitățile participației penale improprie	412
4.1. Participația improprie în modalitatea intenție și culpă	413
4.2. Participația improprie în modalitatea intenție si lipsă de vinovăție	414
SECȚIUNEA A IV-A	
Tratatul penal al participației	415
§1. Temeiul răspunderii penale în caz de participație	415
§2. Pedepsa în caz de participație proprie	417
2.1. Pedepsa autorului	417
2.2. Pedepsa instigatorului	418
2.3. Pedepsa complicei	418
2.4. Efectele circumstanțelor personale și circumstanțelor reale asupra pedepsei participanților	419
2.5. Tratatul penal al instigării neurmărite de executare	421
2.6. Împiedicarea de către participant a săvârșirii faptei.....	422
2.7. Efectele împiedicării si limitele acestora	423
§3. Pedepsa în cazul participației improprie.....	424

CAPITOLUL VIII

Răspunderea penală a persoanei fizice și juridice

SECȚIUNEA I

Răspunderea penală instituție fundamentală a dreptului penal.....	425
§1. Cadrul juridic privind răspunderea penală a persoanei fizice	425
§2. Răspunderea penală, consecință a săvârșirii unei infracțiuni	425
§3. Conceptul de răspundere penală	426
§4. Temeiul răspunderii penale	427
§5. Răspunderea penală ca instituție fundamentală a dreptului penal	427

SECȚIUNEA A II-A

Principiile răspunderii penale	428
§1. Noțiunea și cadrul principiilor răspunderii penale.....	428
§2. Principiile răspunderii penale privite în special	428
2.1. Principiul legalității răspunderii penale	428
2.3. Principiul umanismului răspunderii penale	430
2.4. Principiul că răspunderea penală este personală	430
2.5. Principiul inevitabilității răspunderii penale.....	431

2.6. Principiul individualizării răspunderii penale.....	431
2.7. Principiul unicității răspunderii penale sau regula <i>non bis in idem</i>	432
2.8. Principiul prescriptibilității răspunderii penale	432
SECȚIUNEA A III-A	
Răspunderea penală a persoanei juridice	433
§1. Considerații preliminare.....	433
§2. Teorii cu privire la răspunderea penală a persoanei juridice	434
2.1. Teoria ficțiunii persoanei juridice	434
2.2. Teoria realității	435
§3. Abordarea răspunderii penale a persoanei juridice în doctrina și legislația penală română	435
§4. Necesitatea introducerii instituției răspunderii penale a persoanei juridice în Codul penal actual	436
§5. Cadru juridic al răspunderii penale a persoanei juridice.....	437
5.1. Condițiile răspunderii penale a persoanei juridice	438
5.1.1. Condiții referitoare la subiectul activ al infracțiunii	438
5.1.2. Domeniul răspunderii penale a persoanei juridice cu privire la infracțiuni	439
5.2. Persoanele care pot angaja penal persoana juridică.....	440
5.3. Condițiile de imputabilitate a actului material comis de persoana fizică care reprezintă persoana juridică	441
5.4. Elementul subiectiv în cazul persoanei juridice	441
SECȚIUNEA A IV-A	
Pedepsele aplicabile persoanelor juridice și regimul lor de executare	442
§1. Felurile pedepselor aplicabile persoanei juridice	442
§2. Aplicarea și executarea pedepselor complementare în cazul persoanei juridice	442
§3. Regimul de executare a pedepselor aplicate persoanei juridice.....	443
2.1. Regimul de executare a pedepsei amenzii	443
2.2. Conținutul și modul de executare a pedepsei complementare a dizolvării persoanei juridice	443
2.3. Conținutul și modul de executare a pedepsei complementare a suspendării activității sau uneia dintre activitățile persoanei juridice	444
2.4. Dispoziții comune dizolvării persoanei juridice și suspendării activității sau uneia dintre activitățile persoanei juridice.....	444
2.5. Regimul de executare a pedepsei complementare a închiderii unor puncte de lucru ale persoanei juridice	444
2.6. Regimul de executare a pedepsei complementare a interzicerii de a participa la procedurile de achiziții publice.....	444
2.7. Regimul de executare a pedepsei complementare a afișării sau difuzării hotărârii de condamnare	445
SECȚIUNEA A V-A	
Cauze generale care înlătură răspunderea penală	445
Subsecțiunea I. Amnistia	446
§1. Noțiune și caracterizare.....	447
§2. Felurile amnistiei.....	448

§3. Obiectul amnistiei	448
§4. Efectele amnistiei	450
4.1. Efectele amnistiei intervenite după condamnare	451
4.2. Efectele amnistiei asupra amenzii.....	452
Subsecțiunea a II-a. Prescripția răspunderii penale a persoanei fizice și juridice.....	452
§1. Prescripția răspunderii penale	452
1.1. Noțiune și caracterizare.....	452
1.2. Natura juridică a prescripției răspunderii penale	453
1.3. Efectele prescripției răspunderii penale	454
§2. Termenele de prescripție a răspunderii penale pentru persoana fizică	454
2.1. Calcularea termenelor de prescripție a răspunderii penale	455
§3. Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale	456
3.1. Cauzele de întrerupere a prescripției penale	456
3.2. Efectul întreruperii cursului prescripției	458
3.3. Prescripția specială	458
§4. Suspendarea cursului prescripției răspunderii penale	458
4.1. Cauzele de suspendare a cursului prescripției răspunderii penale.....	459
4.2. Efectele suspendării cursului prescripției răspunderii penale	459
§5. Termenele de prescripție a răspunderii penale pentru minori.....	460
§6. Termenele de prescripție a răspunderii penale pentru persoana juridică	460
Subsecțiunea a III-a. Lipsa plângerii prealabile, retragerea plângerii și împăcarea părților, cauze care înlătură răspunderea penală	460
§1. Lipsa plângerii prealabile.....	461
1.1. Noțiune și caracterizare.....	461
1.2. Natura juridică a plângerii prealabile.....	462
1.3. Condițiile plângerii prealabile	462
1.4. Lipsa plângerii prealabile și consecințele acesteia	466
§2. Retragerea plângerii prealabile	467
§3. Împăcarea părților.....	468
3.1. Noțiune și caracterizare.....	468
3.2. Condiții.....	469
3.3. Efectele juridice ale împăcării părților	470
3.4. Situația persoanelor lipsite de capacitate.....	471
SECȚIUNEA A VI-A	
Înlocuirea răspunderii penale în cazul persoanei fizice	472
§1. Noțiunea și caracterizarea înlocuirii răspunderii penale.....	472
§2. Natura juridică a înlocuirii răspunderii penale	473
§3. Condițiile înlocuirii răspunderii penale	473
3.1. Condiții privind fapta (infracțiunea) săvârșită	474
3.2. Condiții privind făptuitorul	475
§4. Înlocuirea răspunderii penale în caz de pluralitate de infractori sau infracțiuni	475
§5. Înlocuirea răspunderii penale în situații speciale.....	476

§6. Sancțiunile administrative aplicabile în cazul înlocuirii răspunderii penale	477
---	-----

CAPITOLUL IX

Sancțiunile de drept penal aplicabile persoanei fizice și juridice

SECȚIUNEA I

Considerații generale privind sancțiunile în dreptul penal	478
§1. Necesitatea sancțiunilor de drept penal pentru combaterea fenomenului infracțional	478
§2. Noțiunea, categoriile și caracterele sancțiunilor de drept penal	479
2.1. Noțiunea de sancțiuni de drept penal	479
2.2. Categoriile de sancțiuni de drept penal	479
2.3. Caracterele sancțiunilor de drept penal	480
2.4. Reglementarea sancțiunilor de drept penal în codul penal	481
§3. Principiile stabilirii sancțiunilor de drept penal	481
3.1. Principiul stabilirii prin lege a sancțiunilor de drept penal	482
3.2. Principiul stabilirii unor sancțiuni de drept penal compatibile cu conștiința morală și juridică a societății	482
3.3. Principiul prevederii unor sancțiuni de drept penal adaptabile și revocabile	483
3.4. Principiul individualizării sancțiunilor de drept penal	483
3.5. Principiul personalității sancțiunilor de drept penal	483

SECȚIUNEA A II-A

Pedepsele	484
Subsecțiunea I. Considerații de ordin general privind pedepsele	484
§1. Noțiunea generală de pedeapsă	484
§2. Trăsăturile specifice ale pedepsei	485
§3. Scopul pedepsei	486
§4. Funcțiile pedepsei	487
4.1. Funcția de constrângere	487
4.2. Funcția de reeducare	487
4.3. Funcția de exemplaritate	488
4.4. Funcția de eliminare	488
§5. Clasificarea pedepselor	488
§6. Sistemul pedepselor aplicabil persoanei fizice	492
6.1. Felurile pedepselor și limitele generale ale acestora aplicabile persoanelor fizice, prevăzute de codul penal	493
6.2. Categoriile și limitele generale ale pedepselor care se aplică persoanei juridice	493

SECȚIUNEA A III-A

Pedepsele principale privative de libertate aplicabile persoanei fizice	494
Subsecțiunea I. Considerații generale cu privire la pedepsele principale privative de libertate	494
§1. Principiile generale privind executarea pedepselor privative de libertate	494
1.1. Principiul legalității executării pedepselor	494
1.2. Principiul temeiului executării pedepselor privative de libertate	495

1.3. Principiul respectării demnității umane cu ocazia executării pedepselor.....	495
1.4. Principiul interzicerii discriminării în executarea pedepselor.....	495
1.5. Principiul interzicerii supunerii la tortură, tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente	495
§2. Organizarea executării pedepselor privative de libertate în România ...	495
§3. Regimul de executare a pedepselor privative de libertate în România	496
3.1. Reguli generale ale executării pedepselor principale privative de libertate	497
3.2. Locul și modul de executare a pedepselor privative de libertate.....	498
3.3. Regimul de muncă	499
Subsecțiunea a II-a. Regimul de executare a pedepsei detențiunii pe viață.....	500
§1. Considerații preliminare.....	500
§2. Regimul de executare a pedepsei detențiunii pe viață.....	501
Subsecțiunea a III-a. Pedepsa închisorii.....	502
§1. Regimul executării pedepsei închisorii	502
§2. Sistemul pedepselor din România și Convenția europeană a drepturilor omului.....	503
Subsecțiunea a IV-a. Amenda penală aplicabilă persoanei fizice	504
§1. Caracterul amenzii penale.....	505
§2. Reglementarea amenzii în Codul penal	505
§3. Specificul amenzii penale	506
§4. Trăsăturile negative ale amenzii.....	506
§5. Criterii de individualizare a pedepsei amenzii	507
§6. Delimitarea amenzii de alte sancțiuni pecuniare	508
§7. Înlocuirea pedepsei amenzii	508
§8. Situații speciale privind aplicarea pedepsei amenzii	509
§9. Modul de executare a pedepsei amenzii.....	511
SECȚIUNEA A IV-A	
Pedepsele complementare aplicabile persoanei fizice	511
§1. Interzicerea unor drepturi	511
§2. Conținutul pedepsei interzicerii unor drepturi.....	512
1. Dreptul de a alege și a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice	512
2. Dreptul de a ocupa o funcție implicând exercițiul autorității de stat.....	512
3. Dreptul de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie ori de a desfășura o activitate de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul pentru săvârșirea infracțiunii.....	513
4. Drepturile părintești	513
5. Dreptul de a fi tutore sau curator.....	514
§3. Condițiile de aplicare a pedepsei interzicerii unor drepturi.....	514
§4. Executarea pedepsei interzicerii unor drepturi.....	516
§5. Degradarea militară	518

SECȚIUNEA A V-A

Pedepsele accesorii aplicabile persoanei fizice	519
§1. Concept și caracterizare.....	519
§2. Conținutul pedepsei accesorii	520
§3. Executarea pedepsei accesorii	521

CAPITOLUL X
Aplicarea pedepselor

SECȚIUNEA I

Individualizarea pedepselor	524
§1. Conceptul și necesitatea individualizării pedepselor.....	524
§2. Forme și modalități de individualizare	525
§3. Mijloacele de individualizare a pedepselor.....	527

SECȚIUNEA A II-A

Individualizarea legală a pedepsei aplicate persoanei fizice	528
§1. Preliminarii.....	528
§2. În ce constă individualizarea legală a pedepsei.....	528
§3. Individualizarea pedepselor pentru persoana juridică.....	529

SECȚIUNEA A III-A

Individualizarea judiciară a pedepselor	530
§1. Preliminarii.....	530
§2. Criteriile generale de individualizare judecătorească a pedepselor.....	531
2.1. Criteriile generale de individualizare judecătorească a pedepsei primate în mod special.....	532
§3. Circumstanțele.....	538
3.1. Noțiuni și caracterizare.....	538
§4. Stări de agravare sau de atenuare a pedepsei	541

SECȚIUNEA A IV-A

Circumstanțele atenuante și agravante	542
Subsecțiunea I. Circumstanțele atenuante legale	542
§1. Noțiunea și cadrul circumstanțelor atenuante legale	542
§2. Depășirea limitelor legitimei apărări	543
§3. Depășirea limitelor stării de necesitate.....	544
§4. Provocarea	545
4.1. Actul provocator este săvârșit din culpă.....	551
4.2. Actul provocator provine de la o persoană fără discernământ.....	553
4.3. Dacă poate coexista premeditarea cu starea de provocare?	553
Subsecțiunea a II-a. Circumstanțele atenuante judiciare	555
§1. Circumstanțele atenuante judiciare enumerate exemplificativ în Codul penal	555
§2. Alte împrejurări care pot fi considerate circumstanțe atenuante judiciare	556
§3. Concluzii privind circumstanțele atenuante judiciare	557
§4. Efectele circumstanțelor atenuante legale sau judiciare	558
4.1. Efectele circumstanțelor atenuante asupra pedepselor principale	558
4.2. Efectele circumstanțelor atenuante în cazul săvârșirii unor infrațiuni grave	559

4.3. Efectele în cazul pluralității de circumstanțe atenuante	560
4.4. Efectele circumstanțelor atenuante asupra pedepselor complementare	560
4.5. Efectele circumstanțelor atenuante în cazul pedepsei detențiunii pe viață	561
4.6. Efectele circumstanțelor atenuante asupra pedepsei amenzii, în cazul persoanei juridice	561
Subsecțiunea a III-a. Circumstanțele agravante legale generale	562
§1. Noțiunea și caracterizarea circumstanțelor agravante legale	562
§2. Circumstanțele agravante prevăzute de Codul penal, privite în mod special	563
Subsecțiunea a IV-a. Circumstanțele agravante legale prevăzute în legi nepenale cu unele dispoziții penale	572
§1. Circumstanțe prevăzute în Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri	572
Subsecțiunea a V-a. Circumstanțele agravante judiciare	574
§1. Noțiune și caracterizare	574
§2. Condiții de existență	575
§3. Împrejurări ce pot constitui circumstanțe agravante judiciare	576
Subsecțiunea a VI-a. Efectele circumstanțelor agravante	577
§1. Consacrarea de către legiuitor a sistemului agravării facultative a pedepsei în prezența circumstanțelor agravante	577
§2. Mecanismul agravării pedepsei în prezența circumstanțelor agravante în cazul persoanei fizice	578
§3. Efectele circumstanțelor agravante în cazul persoanei juridice	579
Subsecțiunea a VII-a. Concursul între cauzele de agravare și atenuare a pedepsei	579
§1. Considerații de ordin general	579
§2. Ordinea de aplicare a circumstanțelor	580
§3. Concursul între circumstanțele agravante și atenuante	582
§4. Stabilirea pedepsei în cazul concursului de circumstanțe atenuante și agravante sau stări de agravare	582
4.1. Stabilirea pedepsei în cazul concursului de circumstanțe atenuante și agravante	582
4.2. Stabilirea pedepsei în cazul concursului între circumstanțele agravante, atenuante și starea de recidivă	584
4.3. Stabilirea pedepsei în cazul concursului între circumstanțele atenuante și starea de recidivă	584
4.4. Stabilirea pedepsei în cazul concursului între circumstanțele atenuante și infracțiunea continuată	586
4.5. Limita agravării pedepsei în caz de concurs între cauzele de agravare	587
4.6. Concursul între circumstanțe agravante, recidivă și concurs de infracțiuni în cazul persoanei juridice	588
SECȚIUNEA A V-A	
Individualizarea judiciară a executării pedepselor	588
Subsecțiunea I. Suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate persoanei fizice	588

§1. Definiția și natura juridică a suspendării condiționate a executării pedepsei	589
§2. Condițiile de acordare a suspendării condiționate a executării pedepsei	591
2.1. Limitele suspendării condiționate a executării pedepsei.....	593
§3. Termenul de încercare	594
3.1. Noțiunea și structura termenului de încercare	594
3.2. Calcularea termenului de încercare	594
§4. Efectele suspendării condiționate a executării pedepsei	595
§5. Revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei.....	596
5.1. Revocarea obligatorie	596
5.2. Revocarea facultativă.....	598
§6. Anularea suspendării condiționate a executării pedepsei, pentru infracțiuni săvârșite anterior	599
6.1. Chestiuni preliminare.....	599
6.2. Condițiile necesare pentru a se putea dispune anularea suspendării pentru infracțiuni săvârșite anterior	600
§7. Suspendarea condiționată a executării pedepsei în cazuri speciale	601
Subsecțiunea a II-a. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere aplicate persoanei fizice	602
§1. Noțiune și caracterizare.....	602
§2. Condițiile de acordare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere.....	603
§3. Termenul de încercare	604
§4. Măsurile de supraveghere.....	604
§5. Obligațiile condamnatului	605
§6. Efectele suspendării executării pedepsei sub supraveghere	606
6.1. Efecte provizorii.....	606
6.2. Efecte definitive	606
§7. Revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	606
7.1. Revocarea obligatorie	606
7.2. Revocarea facultativă.....	607
§8. Anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	607
§9. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere în cazuri speciale.....	608
Subsecțiunea a III-a. Executarea pedepsei la locul de muncă.....	608
§1. Noțiune și caracterizare.....	608
§2. Natura juridică a instituției executării pedepsei la locul de muncă.....	610
§3. Condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a se putea dispune executarea pedepsei la locul de muncă.....	610
3.1. Pedepsa aplicată.....	610
3.2. Persoana condamnatului.....	611
3.3. Acordul scris al unității în care urmează să presteze condamnatul munca	611
3.4. Aprecierea instanței că sunt suficiente temeiuri că scopul pedepsei poate fi atins și fără privare de libertate	612
§4. Modul de executare a pedepsei la locul de muncă.....	612
§5. Revocarea executării pedepsei la locul de muncă.....	614

5.1. Revocarea obligatorie	614
5.2 Revocarea facultativă.....	615
§6 Anularea executării pedepsei la locul de muncă.....	617
§7. Încetarea executării pedepsei la locul de muncă	617
7.1. Noțiunea și natura juridică a instituției încetării executării pedepsei la locul de muncă.....	618
7.2. Condițiile de acordare a încetării executării pedepsei la locul de muncă	618
SECȚIUNEA A VI-A	
Individualizarea pedepsei în timpul executării acesteia.....	619
§1. Calculul termenelor.....	619
1.1. Chestiuni preliminare.....	619
1.2. Durata executării pedepsei	620
1.3. Computarea reținerii și arestării preventive.....	621
1.4. Computarea privațiunii de libertate executate în afara țării.....	621
§2. Liberarea condiționată.....	622
2.1. Noțiune și caracterizare.....	622
2.2. Condițiile în care se poate acorda liberarea condiționată	623
2.3. Procedura liberării condiționate.....	628
2.4. Efectele liberării condiționate	629
2.5. Consecințele săvârșirii din nou a unei infracțiuni de către liberatul condiționat	630
2.6. Revocarea obligatorie a liberării condiționate	631
§3. Executarea pedepsei într-o închisoare militară.....	632
3.1. Noțiunea și caracterizarea executării pedepsei într-o închisoare militară	632
3.2. Condițiile în care se poate dispune executarea pedepsei într-o închisoare militară.....	633
3.3. Efectele executării pedepsei într-o închisoare militară	635
§4. Executarea pedepsei amenzii penale	636

CAPITOLUL XI

Sanțiuni aplicabile minorilor infractori

SECȚIUNEA I

Reglementarea regimului infractorilor minori în Codul penal român

§1. Vârsta subiecților de drept penal.....	637
§2. Constrângerea penală față de minorii infractori	639
§3. Capacitatea penală în cazul minorilor	640

SECȚIUNEA A II-A

Sistemul răspunderii penale a minorilor

§1. Minorii care nu răspund penal	642
§2. Minorii care răspund penal.....	643
§3. Consecințele răspunderii penale a minorilor	644
§4. Cadrul sancțiunilor de drept penal ce pot fi aplicate minorilor infractori.....	644

SECȚIUNEA A III-A

Măsurile educative aplicabile minorilor infractori.....

.....	646
-------	-----

§1. Mustrarea (art. 102 C. pen.)	646
§2. Libertatea supravegheată (art. 103 C. pen.)	647
2.1. Noțiune și caracterizare.....	647
2.2. Vârsta până la care se poate dispune față de minorul infractor măsura educativă a libertății supravegheate.....	648
2.3. Revocarea libertății supravegheate și modul de aplicare a pedepsei în cazul săvârșirii de către minor în termenul de încercare a unei noi infracțiuni	649
§3. Internarea într-un centru de reeducare (art. 104 C. pen.)	650
3.1. Noțiune și caracterizare.....	650
3.2. Scopul măsurii internării în centru de reeducare	650
3.3. Durata măsurii internării într-un centru de reeducare	651
3.4. Liberarea minorului înainte de a deveni major	652
3.5. Revocarea măsurii liberării înainte de a deveni major	653
3.6. Revocarea măsurii internării într-un centru de reeducare.....	653
3.7. Punerea în executare a măsurii internării într-un centru de reeducare	654
§4. Internarea într-un institut medical - educativ (art. 105 C. pen.).....	655
SECȚIUNEA A VI-A	
Pedepsele aplicabile infractorilor minori	657
§1. Pedepsa închisorii	657
§2. Pedepsa amenzii	659
§3. Suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate minorului	660
§4. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere sau sub control	660
4.1. Termenul de încercare	662
4.2. Revocarea obligatorie a măsurii suspendării executării pedepsei sub supraveghere	663
4.3. Revocarea facultativă a măsurii suspendării executării pedepsei sub supraveghere.....	663

CAPITOLUL XII

Măsurile de siguranță

SECȚIUNEA I

Considerații generale privind măsurile de siguranță	664
§1. Apariția măsurilor de siguranță în legislațiile penale ale statelor	664
§2. Caracterul măsurilor de siguranță	665
§3. Noțiunea și natura juridică a măsurilor de siguranță	666
§4. Principiile de aplicare și executare a măsurilor de siguranță	667
§5. Cadrul măsurilor de siguranță	669

SECȚIUNEA A II-A

Măsurile de siguranță privite în special	670
§1. Obligarea la tratament medical (art. 113 C. pen.)	670
1.1. Noțiunea și caracterizarea obligării la tratament medical	670
1.2. Condițiile în care se poate dispune măsura de siguranță a obligării la tratament medical	671
1.3. Conținutul măsurii de siguranță.....	671

1.4. Durata măsurii de siguranță	673
§2. Internarea medicală (art. 114 C. pen.)	674
2.1. Noțiune și caracterizare.....	674
2.2. Condițiile în care se poate dispune măsura de siguranță a internării medicale	675
2.3. Conținutul măsurii internării medicale	676
2.4. Luarea provizorie a măsurii internării medicale	676
2.5. Luarea definitivă a măsurii internării medicale	677
2.6. Durata măsurii de siguranță a internării medicale.....	677
2.7. Executarea măsurii de siguranță a internării medicale	678
2.8. Menținerea, înlocuirea sau încetarea internării medicale	678
§3. Interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie, o meserie ori o altă ocupație (art. 115 C. pen.)	679
3.1. Noțiune și caracterizare.....	679
3.2. Condiții în care se poate lua măsura de siguranță.....	680
3.3. Conținutul măsurii.....	681
3.4. Durata măsurii	681
3.5. Executarea măsurii de siguranță a interzicerii unei funcții sau profesii	681
§4. Interzicerea de a se afla în anumite localități (art. 116 C. pen.).....	682
4.1. Noțiune și caracterizare.....	682
4.2. Condiții pentru luarea măsurii	682
4.3. Conținutul măsurii.....	683
4.4. Durata măsurii	684
4.5. Punerea în executare a măsurii	685
§5. Expulzarea.....	685
5.1. Noțiune și caracterizare (art. 117 C. pen.)	685
5.2. Condițiile în care se poate lua măsura de siguranță a expulzării	686
5.3. Conținutul măsurii.....	686
5.4. Durata măsurii	687
5.5. Punerea în executare a măsurii expulzării	687
§6. Confiscarea specială (art. 118 C. pen.).....	688
6.1. Noțiune și caracterizare.....	688
6.2. Condiții de luare a măsurii confiscării speciale	689
6.3. Conținutul măsurii.....	691
6.4. Categoriile de lucruri supuse confiscării.....	691
6.5. Alte dispoziții privind confiscarea	696
6.6. Executarea măsurii confiscării speciale	696
§7. Interdicția de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată (art. 1181 C. pen.)	697
7.1. Noțiune și caracterizare.....	697
7.2. Condiții în care se poate lua măsura de siguranță.....	697
7.3. Conținutul măsurii.....	698
7.4. Durata măsurii	698
7.5. Executarea interdicției de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată	698

CAPITOLUL XIII**Înlăturarea executării pedepsei și a consecințelor condamnării****SECȚIUNEA I**

Cauzele care înlătură executarea pedepsei	699
§1. Considerații generale despre cauzele care înlătură executarea pedepsei	699
§2. Grațierea.....	700
2.1. Noțiune și caracterizare.....	700
2.2. Felurile grațierii.....	701
2.3. Obiectul grațierii	704
2.3.1. Criterii generale de determinare a obiectului grațierii	704
2.3.2. Aplicarea actelor de grațiere succesivă	705
2.3.3. Grațierea în cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu cea a închisorii	705
2.3.4. Pedepsele complementare ca obiect al grațierii	706
2.3.5. Exceptarea de la grațiere a măsurilor de siguranță	706
2.3.6. Exceptarea de la grațiere a măsurilor educative	706
2.4. Efectele grațierii.....	707
2.4.1. Efectele grațierii necondiționate asupra pedepsei principale...707	
2.4.2. Efectele grațierii condiționate asupra pedepsei principale.....707	
2.4.3. Efectele grațierii asupra pedepselor a căror executare a fost suspendată.....	708
§3. Prescripția executării pedepsei	709
3.1. Noțiune și caracterizare	709
3.2. Termenele de prescripție a executării pedepsei persoanei fizice	710
3.3. Termenele de prescripție a executării pedepsei principale a amenzii și a pedepselor complementare în cazul persoanei juridice.....	711
3.4. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei	711
3.3.1. Cauzele de întrerupere a prescripției executării pedepsei.....	711
3.5. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei.....	712
§4. Alte cauze privind înlăturarea executării pedepsei.....	713

SECȚIUNEA A II-A

Înlăturarea consecințelor condamnării prin reabilitare	714
§1. Reglementarea reabilitării	714
1.1. Noțiune și caracterizare.....	715
1.2. Efectele reabilitării	716
1.3. Trăsăturile caracteristice ale reabilitării.....	717
1.4. Limitele reabilitării.....	717
1.5. Natura juridică a reabilitării.....	718
1.6. Formele de reabilitare	719
§2. Reabilitarea de drept	719
2.1. Noțiune și caracterizare.....	719
2.2. Condițiile reabilitării de drept.....	720
2.3. Reabilitarea de drept în cazuri speciale	722

§3. Reabilitarea judecătorească.....	723
3.1. Noțiune și caracterizare.....	723
3.2. Condițiile reabilitării judecătorești.....	724
3.3. Respingerea cererii de reabilitare	731
3.4. Anularea reabilitării.....	732